

Kongokorset

Herlinde Leysens

Kongo korset

Voor Lia Fonteyne, Karel Vandewynckel en Bart Verhaegen.
Want hoeveel sterker dan sterven
is onze liefde voor letters.

© 2018 – Herlinde Leyssens & Uitgeverij Vrijdag
Jodenstraat 16, 2000 Antwerpen
www.uitgeverijvrijdag.be
www.herlindeleyssens.be

Omslagontwerp: Mulder van Meurs, Amsterdam
Vormgeving binnenwerk: theSWitch, Antwerpen
Foto auteur: Speaking Through Silence, Halle
Kaart: Geert Verschuere
Foto's: In dankbare bruikleen van
het Koninklijk Museum voor
Midden-Afrika in Tervuren

NUR 301
ISBN 978 94 6001 653 0
D/2018/11.676/398
e-boek
ISBN 978 94 6001 669 1

<i>Vielleicht mit Sonnen, Sternen irgend wer, – mit Menschenseelen spiele ich. Ein Sinn wird nur von dem gefunden, der ihn sucht. Es stießen ineinander Traum und Wachen, Wahrheit und Lüge. Sicherheit ist nirgends. Wir wissen nichts von Andern, nichts von uns. Wir spielen immer, wer es weiß, ist klug.</i>	Misschien met zonnen, sterren, om het even waar, met menszielen speel ik. Alleen wie een zin zoekt, kan hem vinden. Droom en waken botsen op elkaar, waarheid en leugen. Zekerheid is nergens. We weten niets over anderen, niets over ons. Wij spelen altijd, wie het weet, is knap.
---	---

Arthur Schnitzler, *Paracelsus*, 1898

Niets van deze uitgave mag door middel van elektronische of andere middelen,
met inbegrip van automatische informatiesystemen, worden
gereproduceerd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke
toestemming van de uitgever.

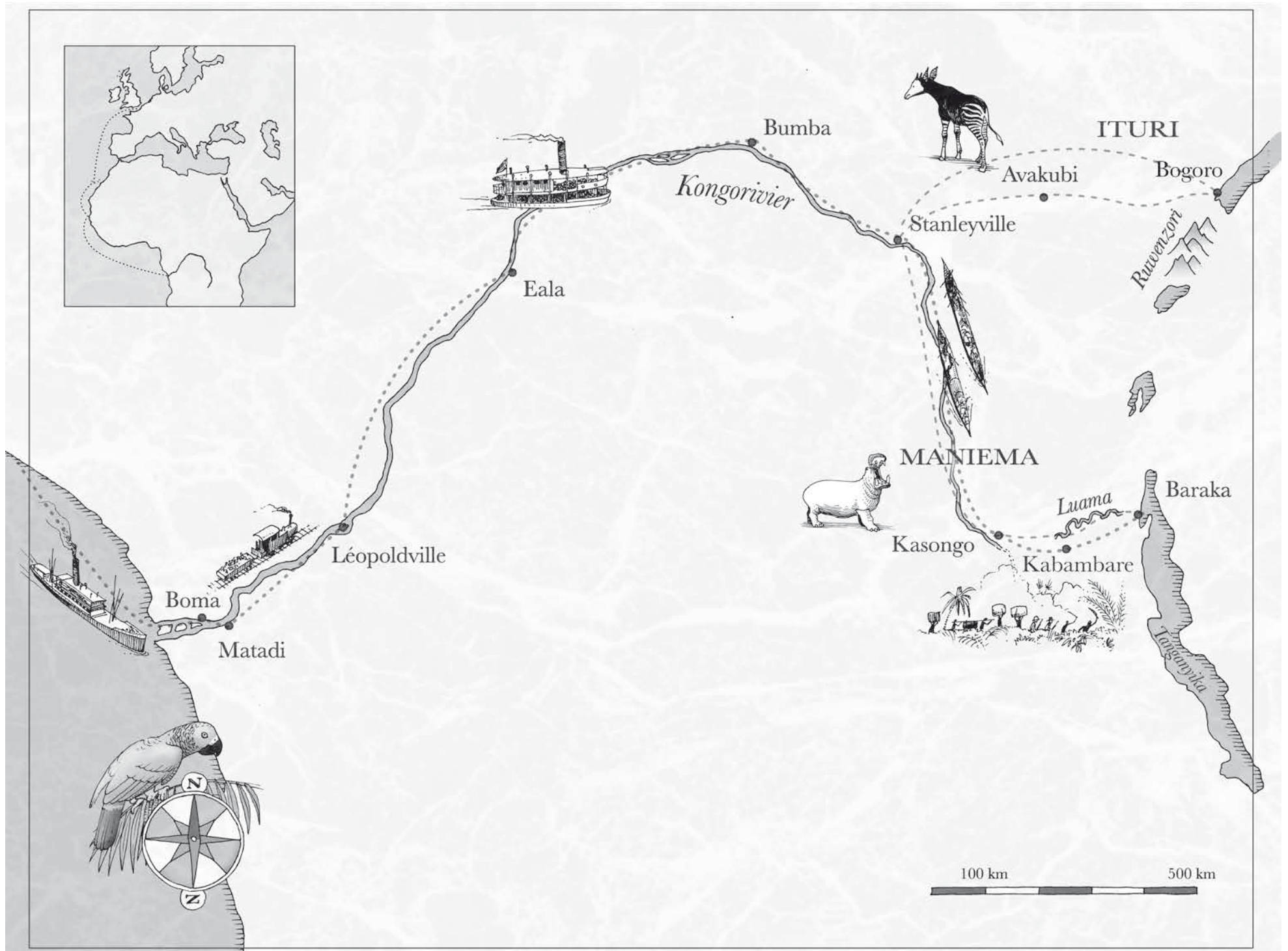
Bepaalde personages en gebeurtenissen zijn gefictionaliseerd.

“Van de vele historische stof die Congo de literatuur te bieden heeft, kiest Herlinde Leysens misschien wel de moeilijkste periode: die van ruim een eeuw geleden – Congo was nog niet eens een officiële Belgische kolonie. Daarin een roman situeren, vergt veel achtergrondkennis. In die context plaatst ze een aantrekkelijk hoofdpersonage, een jonge vrouw op zoek naar vrijheid. Die combinatie kan niet anders dan een bewogen en aangrijpend verhaal opleveren.”

Marc Reynebeau

“Je voelt als lezer dat Herlinde Leysens veel research heeft gedaan voor Kongokorset. Ze heeft zich duidelijk ingewerkt in het Congo van begin twintigste eeuw. Eens je gebeten bent door het vrouwelijke hoofdpersonage – dat een grote drang naar avontuur heeft – wil je met plezier haar levensloop volgen.”

Birgit Van Mol, VTM-nieuws

Antwerpen, Steenplein, SS Anversville*2 juni 1904, middag*

In keurige reuzenletters stond zwart op wit op de steven geschilderd: ANVERSVILLE. Rondom de twee masten fladderden vaandels in diagonalen tegen het strakke blauw. Aan de flank hingen vier reddingsloepen stevig opgetakeld. Het gedruis van de stad en de kade was verwaaid en had plaatsgemaakt voor een polyfoon concert dat uit het ruim leek op te stijgen. Meeuwen krijsten over onze hoofden heen. Uniformen waren in het getouw, schrobden het dek, riepen elkaar heldere klinkers toe. Ik zie de perfectionist op zijn controlerende nog voor me, met een pot witte verf in de rechter- en een kwast in de linkerhand. De koperpoetsers kweet zich gewichtig van zijn taak. Meevaren met de Compagnie Belge Maritime du Congo moet zo ongeveer het hoogste zijn geweest wat je toen als zeeman kon bereiken.

De warmte jubelde en zinderde over de hoofden van de dragers die de ss Anversville vulden met onze bagage. Van zo hoog aan dek vond ik de loopbrug er smal en onbetrouwbaar uitzien. Mijn blik haakte zich vast in de eindeloze stoet blauwe kielen die alles de onverzadigbare buik van het schip indroegen. Een oude dame naast me keek er zorgvuldig op toe hoe haar doodskist aan boord werd gehesen. Ik wist wel dat de oversteek overleven niet vanzelfsprekend was – *La Métropole* had een populaire rubriek van overlijdens op de Kongoboot. Maar ik was jong. Ik zou sterker en slimmer zijn dan de verliezers van dit serieuze spel.

Bij wijze van houvast dwaalden mijn gedachten naar de kisten met mijn initialen die nu opgeborgen werden in het ruim. Daarin zat de hele uitzet die ik stiekem had gehamsterd: een kampbed van Vuitton, een tropenhelm, kininepillen, de Japy schrijfmachine die

ik van Albert had gekregen, vier Mechelse koekoeken (drie kippen en een haan), zelfs een handnaaimachine. Mijn kostbaarste reisgoed was een mahoniehouten Noblesse foto toestel 13x18 cm in bruikleen van het Koninklijk Museum in Tervuren, compleet met Zeiss-lens, statief en kisten vol gelatine glasplaten, cadmiumbromide en zilvernitraat. En natuurlijk de foto van ons gezin, het schilderijtje van mijn zus Paule en het portret dat haar lief Léon – ik vond dat ze beter verdiende – van haar had gemaakt. Wat had ik me de dag ervoor nog veilig gevoeld toen alle kisten waren gevuld en op de trein geladen van Brussel naar Antwerpen. Van daaruit *en calèche* de Keyserlei over, langs de Meir tot hier aan het Steen. Een zorgvuldig afgekruiste bagagelijst, die me de garantie had geleken op een voorspoedige reis, verschrompelde nu tot naïef bijgeloof. Kwam het door de warmte dat het zweet me uitbrak?

Komaan Gaby, niet twijfelen, probeerde ik mezelf gerust te stellen. Waar een wil is, is een weg. Over drie jaar sta je hier behouden terug.

Pérou, P'tite mère en Paulette leken daar niet van overtuigd. Ik stond te hoog en te ver van hen om alle lijnen in hun gezichten te herkennen, maar hun gespannen trekken kon ik nog wel aflezen – ik kende hen natuurlijk door en door.

Dit vertrek was sterker dan mezelf, dan mijn leven. Ik nam de afdruk van de drie silhouetten tegen de zon in me op en sloot die in mijn hart.

Ik keek om me heen en probeerde me voor te stellen welk tableau vivant mijn familie als laatste indruk van mij met zich mee zou nemen. Iedereen stond op het dek, vooral jonge mannen in de fleur van hun leven, met stevige snorren en strak achterover gekamd haar, een stijve witte boord en een donker kostuum. Ze staken hun strohoed of hun *chapeau melon* op bij wijze van groet, maar niet op een uitbundige manier, eerder als in een vertraagde film, bijna koninklijk. De meesten keken ernstig en ook ik voelde ondanks mijn jeugd geen aandrang om te juichen of te dansen. Het was een ingetogen, haast religieus moment.

Drie eerbiedwaardige missionarissen stonden in slagorde naast elkaar. Met hun bedachte houding, handen gekruist op de rug, hun toegeknoopte zwarte pijpen waar alleen een reepje witte kraag onder tevoorschijn kwam en vooral hun forse donkere baarden, zagen ze er veel ouder uit dan hun levendige ogen deden vermoeden. Ook zij zeiden niets en keken alleen rond, dachten er klaarblijkelijk het hunne van.

Er bestaat een lichtdrukmaal van dat verstild moment. Te midden ervan sta ik, Gabrielle Sillye-Deman, het buitenbeentje uit Brussel. Ik was een jonge vrouw, een meisje haast nog, vol idealen, maar vond mezelf al een hele dame. Onder mijn *imperméable* droeg ik mijn lievelingsjurk, rood met witte stippen. Met mijn fijne kloskloshakjes, zorgvuldig opgestoken kapsel onder een grote hoed, de zwarte *voilette* met stippels die mijn rimpelloos lachende gezicht bezaaide met *taches de beauté*, viel ik op tussen al die vroomheid.

Net links van me stonden vier zusters, van kop tot teen in witte kappen en habijten. Zij hadden nog het meeste plezier. Hoewel ze zeker ouder waren dan ik, smiezelden en schaterden ze als kostschoolmeisjes op hun eerste schoolreis. 'Is het echt waar? Is Monseigneur Grison aan boord?' hoorde ik hen fluisteren. Ze fezelden over hem alsof hij een notoire rokkenjager was uit het Brusselse nachtleven.

Albert, mijn kersverse echtgenoot, en Siffer, zijn onafscheidelijke luitenant, hadden het ook gehoord. 'Dat moet een populaire pastoor zijn,' meesmuilden ze.

Laat hen toch even dat gekke gevoel van een veulen op een verse lentewei, dacht ik. Als ik me met mijn libertijnse opvoeding al wil bevrijden van dat Europese keurslijf, hoe moeten deze provinciale gezusters zich dan wel niet voelen?

Op een veilige afstand van de reling stonden nog drie missiezusters met indrukwekkende zwarte kappen en witte onderkap. Hun habijten waren zwart, behalve de smetteloos witte *guimpes* en mouwen. Zij hielden hun handen ingetogen voor zich gevouwen, net onder de scapulier die aan een lange ketting rond hun hals hing.

Als die nonnen zich enigszins nuttig willen maken in dat zwarte, warme land, dan zullen ze hun maagdelijke mouwen toch moeten oprollen, dacht ik bij mezelf.

Alsof ze gevoeld had dat ik hen aan het observeren was, maakte een van de zusters zich los van haar geestesgenoten, zweefde op me af en stelde zich met een verrassend krachtige handdruk voor.

‘Gegroet, het is zeker uw eerste reis naar Afrika? Ik ben zuster Consolata.’

‘Aangenaam. Mijn naam is Gabrielle Deman. Ik bedoel, Gabrielle Sillye. Dit is mijn huwelijksreis, mijn man is commandant Sillye.’ Ze sloot mijn beide handen in haar warme handpalmen.

‘Moge God barmhartig voor ons zijn, lieve kind.’ En ze schreed weg. Ik probeerde me haar gezicht in te prenten. Zuster Consolata, troosteres der zwarte ongelovigen.

Op deze missiezusters, de vrouw met de doodskist en mezelf na waren er geen vrouwen aan boord en ze gaven me het gevoel dat ik de enige was op maidentrip. Alle anderen leken met het gemak van een *habitué* klaar te staan voor vertrek. Zo onopvallend mogelijk liet ik het frivole boeket met witte bloemen in mijn handen zakken op de reling. Het gedicht van mijn vriendin Marie, dat inmiddels was gepubliceerd, danste in flarden mijn gedachten binnen.

*... J'ai de grands souvenirs et de folles étreintes,
pour ce bouquet flétri, dans mes deux mains pressé ...*

De bloemen waren het laatste cadeau van Paulette. Ze zouden de kaptafel in de kajuit versieren tot kaap Finisterrae. Daar zou ik ze overboord gooien en een wens doen, dat had ik haar beloofd. Alleen de witte rozen, symbolen van vriendschap, zou ik drogen en in mijn blikken trommel bewaren. De enige wens die nu in me opkwam, was dat ik over drie jaar opnieuw haar lach zou horen. Het leek alsof de schaterlach van Paulette, die vrolijke muziek die me mijn hele leven had begeleid, meteen begon te vervormen en te vervagen in de actie van de haven. Mensen, rennend met of flanierend zonder doel, wemelden door elkaar in een slordige kruissteek, doorweven met trams, fietsen en landauers. Een Joods kindermeisje jakkerde een imposante kinderwagen over de kasseien, haar lange jurk omklemde

haar benen. Wat zou het leven voor ieder van ons in petto hebben? Wie op ons schip zou behouden terugkeren via dit zonnepad, tussen de breedgeschouderde Schelde en de open zee?

Al die tijd, terwijl zoveel impressies door me heen raasden, stond Albert naast me onverstoord te glimlachen, met zijn handen in zijn zakken. Hij haalde diep adem.

‘Gabijtje, ruik je die heerlijk verzengende tropengeur? Ze mogen die houten dekken nog zo vaak boenen, ik blijf hem herkennen. Het is het meest verslavende parfum dat er bestaat.’ Hij sloeg zijn arm beschermend om me heen. Over onze schouders hingen lange beige gabardine jassen van Burberry (die men tien jaar later in de loopgraven trenchcoats zou gaan noemen), bestand tegen regen en wind, een cadeau van Pérou. Door Alberts gebaar, door de draden van deze identieke jassen, gesponnen uit hetzelfde katoen, voelde ik mijn lot met het zijne verbonden alsof het garen en de stof nog niet waren verknipt, alsof wij in dezelfde cocon waren opgesloten, een vlindertweeling. Ik keek langs mijn schouder omhoog en ving zijn blik. Ik zag het monkelende trekje om zijn mond dat me al was opgevallen toen ik hem voor het eerst had gezien in het lees kabinet in de Bergstraat.

Wat doe je toch, Gaby? Je laat je zomaar ontvoeren naar zijn tweede thuisland dat je alleen kent van verhalen, flitste het door me heen. Hier hangt een stank van smeerolie, verf en mest, en hij proeft alleen het aroma van zijn zwarte continent. Ken je hem wel? Besef je wat je doet? Ik wist het antwoord niet. Geen enkel woord kon ik bedenken. Geen enkele zin. Zin. Onzin. Waanzin. En toch. In gedachten dreef ik weg naar de eerste brieven die ik als verloofde van Albert had gekregen aan het begin van zijn vorige termijn in Kongo. Meer dan een maand tussen de eerste twee had ik al doodsangsten uitgestaan. Mijn hele toekomst haast aan diggelen! In Afrika liep er een dunne lijn tussen leven en sterven. Ik zou Gods bijstand, die zuster Consolata me daarnet had aangeboden, voorzichtigheidshalve bij mijn bagage voegen.

'Boma, nacht van 25 op 26 april 1900, 2.45 uur in de ochtend
— IN HAAST

Mijn liefste Gabijtje,

Nog maar pas in Kongo aangekomen of we moeten al achter een nest rebellen aan. Het zijn rekruten die ongeschikt zijn voor militaire dienst en daarom werken als soldats travailleurs in het fort van Shinkakasa. Ze hebben vorige week het wapenmagazijn geforceerd en geprobeerd Boma en de haven te bombarderen, uit onvrede dat ze al zeven jaar hun straf uitzitten en nog altijd niet terug naar huis mogen. Hun opstand is mislukt — waarmee ze hun ongeschiktheid nogmaals hebben bewezen — en het leger wilde het fort tot de uithongering belegerd houden, maar de klungels hebben hen laten ontsnappen! Het gouvernement verwacht mirakels en ik doe mijn best, maar er zijn maar twee mogelijkheden: slagen of sneuvelen.

Als ik moet verdwijnen, hoop ik dat je alleen mooie herinneringen aan mij overhoudt. Mijn laatste gedachte zal in ieder geval naar jou gaan, aangezien ik alleen maar aan jou denk. Dank voor alles. Als ik niet meer terugkeer, liefste: ik heb Samuel, de beste accra van Afrika, alvast gevraagd om onze trouwringen te smeden. Ik zorg ervoor dat de jouwe je in ieder geval bereikt, ook als ik het niet haal. Hij komt met een boot naar Europa gevaren, met of zonder mij. Ik hoop hem ooit aan je vinger te zien.

*Bij leven en bij dood de jouwe,
Albert'*

'M'Bamou, tweeënvijftig kilometer ten westen van Brazzaville,
22 mei 1900

Mijn liefste Gabijtje,

De operatie tegen de rebellen is eindelijk afgelopen. Het was de hel, maar dat is nu allemaal niet meer belangrijk want ik leef nog. Ik wou gewoon dat ik bij je was.

Ik had vlak voor de strijd twee rode rozen geplukt in Lukungu, een voor jou en een voor mij, als geluksbrenger. Rozen zijn zeldzaam in Kongo. Nu ik het gevecht heb overleefd, droog ik ze tussen mijn boeken en bezorg ze je als teken van mijn liefde. Ik zal je ook mijn uurwerk opsturen, het glas is gebroken, de strijd was hevig. Laat het alsjeblieft herstellen en hou het dicht bij je tot ik terugkeer.

Eindelijk weet ik ook waarom ik nog altijd geen brief van je kreeg. De post is in het water gevallen en tot marmelade gereduceerd. Hopelijk ben ik al lang je echtgenoot terwijl ze hier nog altijd vechten. De lelijkheid van de mens steekt schril af bij de schoonheid van het land. Gelukkig is er nog de liefde.

*Jouw
Albert'*

En nu stond hij aan mijn linkerzijde, monkelend achter zijn stevige snor. Ik kwam niet eens tot aan zijn schouders, zelfs op hakken en met die belachelijke hoed vol bloemen en vogels op mijn hoofd. We zouden zo meteen koers zetten naar Kongo, de meest avontuurlijke huwelijksreis die ik me kon wensen. Maar was dit wel een huwelijksreis? In mijn oneindige drang naar avontuur had ik mezelf schaakmat gezet. Precies een week geleden waren we getrouwd. Op die dag had ik al wat ik had, al wat ik was, in zijn handen gelegd. Hij was mijn ticket naar Kongo. Hij zou de komende drie jaar mijn enige basis zijn. Ik moest me nu gewoon door hem laten leiden. Ik, die bij het

dansen de grootste moeite had om niet zelf de leiding te nemen, laat staan dat ik welwillend de touwtjes van mijn leven uit handen gaf.

Mijn vrijheidsstrijd had me tot op deze plek gebracht en zou me verder weg laten drijven van deze Europese oever, naar dat verre Afrika. Ik moest vertrouwen hebben, zoals ons schip zich gedragen wist door de zee. Intussen had ik over het zwarte continent zoveel gelezen en gestudeerd dat het voelde alsof ik ernaar terugkeerde. Ik had geleerd welke vruchten er aan de bomen groeiden, welke ertsen er in de bodem zaten – maar ik wilde weten hoe het vóélde. Het was vreemd vertrouwd om al zoveel onvergetelijke herinneringen te koesteren aan een land dat ik nog nooit met eigen ogen had gezien. Ik had de strijdtaferelen van Albert beleefd in zijn verhalen en brieven. Het was alsof ik er zelf bij was geweest: de Arabische campagne tegen de slavenhandel, de wraak op sultan Enguettra, de revolte van Shinkakasa. In de brieven van Albert was Kongo tot leven gekomen, de moed van Siffer en van de andere strijdmakkers beschreven, de trouw van de zwarte soldaten bejubeld of hun domheid bespot. Ik had de Afrikaanse grond leren kennen en beminnen, lang voor ik er een eerste voet op had gezet.

Net op dat moment in de eindeloosheid, waarop niemand scheen te weten of we ooit nog zouden afvaren, of we zouden huilen of lachen, onszelf van boord wensten of echt wilden vertrekken, toen het afscheid voor sommigen te saai werd en voor anderen te pijnlijk, doorbrak de sloop het tafereel en werd de keuze voor ons gemaakt. Een ranke tros, die schijnbaar achteloos rond een bolder was gegooid en in zijn eentje het reuzenschip had belet om weg te varen, werd gelost. Een drijvende wereld van drieduizend ton zette zich in beweging. De schoorsteen braakte een roetwolk uit. Met een kleine schok kwamen we onherroepelijk los van de kade. De fanfare blies crescendo. De kade werd kabaal, kakofonie. Mijn hart juichte en huilde in stilte. Tot ziens, mijn land, tot over drie jaar! De statige huizenrij langs de promenade, mijn familie, de kathedraaltoren, zelfs het Steen, alles werd allengs onooglijker en kwetsbaarder. Nu gaan zwaaien zou een zinloos gebaar zijn.

Is dit vertrek een droom, of is het echt? Mijn gedachten waren als de wenkende horizon, beide leken vanaf nu nooit meer stabiel te zullen worden.

De groepjes die zich op het hoofddek hadden gevormd, gingen langzaam uiteen en zochten elkaar voorlopig niet op. Iedereen leek verzonken in zijn eigen gedachten, in de grootsheid van de zee die op ons vooruitliep. De zon doopte haar staart van zilveren schubben in de zee en lokte me naar het zuiden. Hoewel ik haast niet kon wachten om in Kongo te zijn, wenste ik dat de tijd nu zou blijven stilstaan, dat we hier en nu konden blijven, voor altijd. Met alleen illusies en fantasieën over mijn huwelijk, deze reis, dit avontuur, zonder de tegenslagen en problemen die ons de komende jaren zonder twijfel stonden te wachten.

Een langzaam langsvarende aak onderbrak het getintel van licht. Ontwaakt uit mijn dagdroom werd ik me plots bewust van het deinen van de Anversville. We kwamen in volle zee. Ik moest mijn draaiende maag duidelijk maken dat die maar beter snel kon wennen aan de ritmische cadans die ons tot in Kongo zou vergezellen. Wat ik nodig had, was een afleidingsmanoeuvre. Waar was Albert?

‘Luitenant, kom je mee naar het rooksalon? Ik kan wel een borrel gebruiken,’ hoorde ik hem enthousiast naar Siffer roepen. Op korte, wijde zeebenen kwam die aangelopen, tot groot jolijt van zijn twee foxhonden, die hem met strakke lijnen vooruit trokken, tong uit de bek, vrolijk blaffend.

Albert kon beter zijn stafkaarten lezen dan mijn gedachten. Ik had nieuwsgierig uitgekeken naar onze wittebroodsweken op de oceaan, de ontdekking van een mannenlichaam en al het nieuws dat daarbij hoorde, maar voelde me nu zo misselijk dat ik blij was dat Albert gezelschap zocht bij de mannen.

Dan maar puur op karakter zeeziekte overwinnen, dat is een mooie eerste uitdaging, dacht ik. Ik schommelde naar onze sloop. Dankzij Alberts gouden medaille in de Koninklijke Orde van de Leeuw en zijn promotie tot kapitein-commandant, hadden we recht op eerste klasse. Onze kajuit was bijzonder ruim, maar de inrichting

ervan kon ik niet naar mijn hand zetten. Alle meubelen, zelfs het bureau en het salon met *banquette*, waren met koperen bouten stevig vastgeschroefd in de vloer en de wanden. Onze twee metalen bedden stonden vast in de verste uithoeken: hoe moesten we hier onze langverwachte huwelijksnacht voor elkaar krijgen? Het boeket haperde, viel op de vloer. Ik liet me neerploffen op het linkerbed. Diep onder mij stampen de motoren, scharrelden de kippen, vloeide de bodemloze oceaan eindeloos door de scheepsraderen, en ik – ik was alleen op de wereld. Ik kwam overeind, klom de hut uit tot aan het dek, ging buitenboord hangen en offerde mijn laatste Belgische maaltijd aan Neptunus.

Brussel, Bergstraat 86*27 januari 1881 – 23 november 1899*

‘Wie komt er mee naar mijn kantoor? Ik heb vorige week een telefoontoestel laten installeren. Nummer 1419. Voilà, drukkerij Deman gaat mee met deze wonderlijke tijd.’ Het was zaterdagavond en mijn vader hield een van zijn beroemde soirees. We verdrongen ons rond het magische ding, dat er eigenlijk heel spartaans uitzag: een kersenhouten omhulsel waar een kleine koperen trompetmond uitstak met een bel eronder. Pérou – zo noemde ik mijn vader, zo noemde iedereen hem eigenlijk – haalde de hoorn met houten handvat van het haakje en hield het aan zijn oor. ‘Hallo,’ riep hij luid in het apparaat.

‘Goienavond, welke verbinding wenst u tot stand te brengen?’ De stem van de telefoniste kwam uit het niets.

‘*Mon Dieu! Mais d’où vient cette voix?*’ Madame Jeannot zeeg neer op de bureaustoel van Pérou. P’tite mère was meteen bij haar met een zakdoek en een flacon vlugzout.

Het hysterische gegil had onze kinderlijke nieuwsgierigheid aangesperpt. Paulette en ik trokken om het hardst aan Pérous mouw. ‘Papa, papa, wat gebeurt er? Wie is deze vrouw? Waarom kunnen we haar wel horen maar niet zien? Waar zit ze verstopt?’ Onze vragen buitelden als acrobaten door de ruimte.

Oncle Odilon kruiste zijn armen en leunde argwanend achterover. *Oncle* Emile en *oncle* Armand leken zuilen van zout en keken elkaar met open mond aan. *Oncle* Maurice bleef er rustig onder; Pérou had klaarblijkelijk alles onder controle.

‘Mijn excuus, mevrouw, dit is maar een demonstratie voor mijn vrienden hier.’

‘Geen probleem, mijnheer.’ De damesstem verdween van waar ze gekomen was.